

REĢIONĀLAIS FORUMS

JAUNATNES STRATĒGIJA PAŠVALDĪBĀS

Jaunatnes starptautisko
programmu agentūra

LATVIJAS-ŠVEICES SADARBĪBAS PROGRAMMA
LATVIAN-SWISS COOPERATION PROGRAMME

**IDEJU UN PRIEKŠLIKUMU
APKOPOJUMS**

Reģionālais forums „Jaunatnes stratēģija pašvaldībās” tika organizēts 2016.gada 12.-13.maijā viesu namā Turbas, Ikšķiles novadā ar mērķi apzināt situāciju un attīstīt prasmes jaunatnes politikas dokumentu izstrādē pašvaldībās, kā arī uzklausi Latvijas un kaimiņvalstu labās prakses piemērus un veidotu kontaktus nākotnes sadarbībai.

Forums tika organizēts pēc tam, kad tika publicēts LR Izglītības un zinātnes ministrijas pētījuma SITUĀCIJAS IZPĒTE PAŠVALDĪBĀS UN DARBA AR JAUNATNI ATTĪSTĪBAS MODEĻU IZSTRĀDE” rezultātu ziņojums.

Forumā piedalījās 100 dalībnieki – pašvaldību vadītāji, domju deputāti un citu amatu pārstāvji, jaunatnes lietu speciālisti, jaunatnes darbinieki, NVO un Eiropas Parlamenta pārstāvji, ministriju pārstāvji un jaunieši no visiem Latvijas plānošanas reģioniem un vairāk nekā 30 Latvijas novadiem, t.sk. no Rīgas un Rīgas rajona, Jūrmalas, Gulbenes un Preiļu novada, Saldus, Jelgavas pilsētas un Jelgavas novada, Lielvārdes un Ikšķiles novada, Liepājas un Siguldas, Salaspils un Brocēnu novada, Kalupes pagasta un Skrundas novada, Jaunpils un Tērvetes novada, Balviem un Aizkraukles, Jēkabpils un Daugavpils, Viļakas un Olaines novada, Ogres un Kuldīgas novada, Salacgrīvas un Kandavas novada, Madonas un Dobeles, Aglonas un Cēsis, Ropažiem u.c.

Forums bija vieta pieredzes apmaiņai un situācijas apzināšanai Latvijas pašvaldībās jaunatnes politikas plānošanas dokumentu izstrādes un ieviešanas jomā. Darba grupas un ekspertu prezentācijas nodrošināja vidi dalībnieku kompetenču pilnveidošanai un ieteikumu izstrādei pašvaldībām un citiem jaunatnes jomas spēlētājiem jaunatnes politikas un jaunatnes darba attīstīšanai pašvaldību līmenī. Tematisko darba grupu diskusiju un pašvaldību labo praksi apmaiņas centrā bija sekojošas tēmas un tematiski virzieni: starpinstitucionālā sadarbība nacionālajā līmenī darba ar jaunatni plānošanai un uzlabošanai pašvaldībās, starpinstitucionālā sadarbība vietējā līmenī darba ar jaunatni plānošanai un uzlabošanai pašvaldībās, pašvaldības plānošanas dokumentu jaunatnes jomā īstenošana, politikas plānošanas dokumentu ieviešanas mehānisms, jauniešu līdzdalība lēmumu pieņemšanā pašvaldībās, jaunatnes lietu speciālista un jaunatne darbinieka loma efektīva jaunatnes darba organizēšanā pašvaldībā, un uz pierādījumiem balstīts darbs ar jaunatni pašvaldībā. Ogres, Talsu, Gulbenes un Jelgavas novadu, Jelgavas un Viļņas pilsētu labā prakse un veiksmīga pieredze darba ar jaunatni plānošanā, ieviešanā un izvērtēšanā motivēja foruma dalībniekus pilnveidot ierasto praksi savos reģionos un novados. Forums ir bijis iedvesmas un sadarbības veidošanas pasākums, kā arī brīdis jaunu ideju rašanai ikviena jaunatnes darbā iesaistītā profesionālajā un personiskajā dzīvē.

Forumu organizēja Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra (JSPA) sadarbībā ar biedrību "Līdzdalības platforma" un biedrību "Latvijas Sarkanais Krusts" (JSPA reģionālais sadarbības partneris Zemgales reģionā) Latvijas un Šveices sadarbības programmas "Atbalsts jaunatnes iniciatīvu attīstībai attālos vai mazattīstītos reģionos" ietvaros. Forumu finansē Šveices Konfederācija no Latvijas un Šveices sadarbības programmas līdzekļiem paplašinātajai Eiropas Savienībai.

Paldies visiem pasākuma dalībniekiem, moderatoriem, brīvprātīgajiem, viesiem, atbalstītājiem un organizatoriem par Jūsu ieguldījumu jaunatnes darbā Latvijā un šī materiāla tapšanā, atvērto sirdi un ticību savam darbam un jauniešos, uzticību un motivāciju, iedvesmu un dzirkstelēm acīs.

Dalībnieku izstrādāto ideju un priekšlikumu apkopojumu Jūs atradīsiet šajā materiālā, kurš, mēs ceram, kļūs par Jūsu, visu Latvijas pašvaldību un citu jaunatnes politikā un darbā ar jaunatni iesaistīto speciālistu, aktīvistu, organizāciju, centru un iestāžu palīgu un pat orientieri jaunu, inovatīvu un veiksmīgu ideju ieviešanai un atbalstam darbam ar jaunatni, jauniešu dzīves kvalitātes un labklājības pilnveidošanai visā Latvijas teritorijā.

*Ar patiesu cieņu un pateicību visu organizatoru vārdā,
Reģionālā foruma programmas koordinatore – Natalja Gudakovska
„Līdzdalības platforma”*

STARPINSTITUCIONĀLĀ SADARBĪBA NACIONĀLAJĀ LĪMENĪ DARBA AR JAUNATNI PLĀNOŠANAI UN UZLABOŠANAI PAŠVALDĪBĀS

Darba grupā piedalījās ministriju un pašvaldību pārstāvji. Dalībnieki pirmajā konferences dienā identificēja starpinstitucionālās sadarbības nacionālajā līmenī darba ar jaunatni plānošanai un uzlabošanai pašvaldībās stiprās un vājās puses, tad otrā konferences dienā tika identificēti risinājumi priekšlikumu un rekomendāciju formā starpinstitucionālās sadarbības uzlabošanai, balstoties uz iepriekšējā dienā pārrunāto situāciju.

REKOMENDĀCIJAS

- 1.**
Izglītības un zinātnes ministrijai
Jaunatnes konsultatīvā padome (JKP)
Ar mērķi stiprināt starpinstitucionālo sadarbību nacionālā un reģionālā līmenī, turpināt iesākto labo praksi JKP sanāksmes noturēt JKP pārstāvētajās organizāciju telpās, lai labāk iepazītu un izprastu iesaistīto jaunatnes organizāciju un institūciju darbu.
- 2.**
Izglītības un zinātnes ministrijai
Jaunatnes konsultatīvā padome (JKP)
Veikt grozījumus JKP nolikumā, papildinot JKP personālsastāvu ar jauniem JKP locekļiem - plānošanas reģionu pārstāvjiem, ministriju, kuras vēl nav pārstāvētas JKP, pārstāvjiem, jaunu stratēģisko partneru pārstāvjiem, sekmējot JKP darba efektīvu attīstību un stiprinot JKP lomu un ietekmi jaunatnes politikā Latvijā.
- 3.**
Jaunatnes konsultatīvajai padomei
Identificēt visās ministrijās un ministriju pakļautībā vai pārraudzībā esošās iestādēs darbiniekus – nozaru speciālistus - un to atbildībā esošos jautājumus, kas skar valsts jaunatnes politiku, un nodrošināt minēto darbinieku – nozaru speciālistu - iesaisti nacionālās darba grupās, ekspertu grupās, uzraudzības padomēs, komisijās un komitejās, atbilstoši viņu pārziņā esošo jautājumu specifikai. Izstrādāt konsultāciju mehānismu starp identificētajiem darbiniekiem - nozaru speciālistiem - ministrijās un ministriju pakļautībā vai pārraudzībā esošās iestādēs, veicinot sadarbību vienas nozares ietvaros un starp nozarēm.
- 4.**
Jaunatnes konsultatīvajai padomei
Aktualizēt prioritāros rīcības virzienus jaunatnes nodarbinātības, uzņēmējdarbības un uzņēmīguma veicināšanas jautājumos lauku apvidu jauniešu veiksmīgākai sasniegšanai, apzinot un veidojot sadarbību ar jauniem stratēģiskiem partneriem, un kopīgai risinājumu definēšanai, piemēram, ar Zemkopības ministriju.
- 5.**
Valsts kancelejai
Definēt valsts gada budžeta apjomu, kas tiek piešķirts ar valsts jaunatnes politikas īstenošanu saistītu uzdevumu izpildei, sadarbībā ar Jaunatnes Konsultatīvo Padomi nodrošinot to efektīvu plānošanu un izlietošanu atbilstoši jauniešu interesēm.
- 6.**
Valsts kancelejai
Nodrošināt uz pētījumiem balstītas nozaru politikas plānošanu Latvijā, plānošanas procesā iesaistot nozares ekspertus un ekspertus no NVO sektora, efektīvākai statistikas, datu, pētījumu rezultātu un

pieejamo resursu izmantošanai un uz pierādījumiem balstītas politikas veidošanai un īstenošanai.

7.

**Labklājības ministrijai
Jauniešu garantija (JG)**

Lai uzlabotu Jauniešu garantijas pasākumu kvalitāti un ilgtspēju, kā arī veicināt jauniešu informētību par pieejamajiem atbalsta pasākumiem, nacionālajā līmenī izveidot ekspertu tīklu, kura ietvaros notiks apmaiņa ar aktuālo informāciju JG ieviešanā u.c. jautājumiem.

8.

Latvijas pašvaldību jaunatnes lietu atbalsta tīkla koordinējošajai darba grupai

Stiprināt Latvijas pašvaldību jaunatnes lietu atbalsta tīkla koordinējošās darba grupas kapacitāti interešu aizstāvībā un, definējot prioritātes un rīcības virzienus, īstenojot interešu aizstāvību, paredzot ciešu sadarbību ar Izglītības un zinātnes ministriju un Latvijas Jaunatnes padomi.

9.

Visām ministrijām

Attīstīt sadarbību starp jaunatnes politikā iesaistītajām pusēm, informatīvu pasākumu pašvaldībās un plānošanas reģionu Attīstības padomju sanāksmēs īstenošanā ar mērķi novērst informācijas sadrumstalotību, kas vērsta uz pašvaldībām, un veicinot valsts budžeta līdzekļu optimālu izlietošanu.

10.

Nozaru ministrijām

Nodrošināt nozaru ministriju sagatavotās informācijas pieejamību jauniešiem saprotamā valodā.

11.

Izglītības un zinātnes ministrijai

Nodrošināt vietēja, reģionāla, nacionāla un starptautiska līmeņa jaunatnes jomas pasākumu rezolūciju, rekomendāciju un priekšlikumu jaunatnes politikas jomā ieviešanas monitoringu un ikgadēja pārskata iesniegšanu izskatīšanai Jaunatnes konsultatīvajai padomei.

12.

**Izglītības un zinātnes ministrijai,
Jaunatnes starptautisko programmu aģentūrai**

Veicināt jaunatnes jomā iesaistīto izpratni par Jaunatnes starptautisko programmu aģentūru kā jaunatnes politikas īstenošanu Latvijā.

13.

Izglītības un zinātnes ministrijai

Pirms Izglītības un zinātnes ministrijas darba grupu veidošanas, izvērtēt vai ir nepieciešama starpnozaru pieeja vai ekspertīze. Attiecīgos gadījumos sasaukt jautājuma ekspertus, kas var sagatavot priekšlikumu tālākai skatīšanai starpnozaru veidā.

STARPINSTITUCIONĀLĀ SADARBĪBA VIETĒJĀ LĪMENĪ DARBA AR JAUNATNI PLĀNOŠANAI UN UZLABOŠANAI PAŠVALDĪBĀS

Darba grupā piedalījušies pašvaldību iestāžu jaunatnes darbā iesaistītie darbinieki - jaunatnes lietu speciālisti, jaunatnes darbinieki, metodiķi, bērnu un jauniešu centra sociālie darbinieki, skolas direktors un Eiropas Parlamenta pārstāvis.

Darba grupas apskatītas galvenās tēmas un iztirzātie jautājumi:

- Starpinstitucionālās sadarbības būtība;
- Starpinstitucionālā sadarbība - vēlamā un reālā;
- Praktiskā pieredze valsts un pašvaldības iestādēs sadarbības plānošanai, realizēšanai un izvērtēšanai;
- Ieteikumi un rekomendācijas starpinstitucionālās sadarbības uzlabošanai vietējā līmenī.

REKOMENDĀCIJAS

1.

Pašvaldībām

Iesaistīt jaunatnes politikas īstenošanas jautājumu risināšanā augsta līmeņa darbiniekus (vadītāji, vadītāju vietnieki, eksperti utt.), kas veicinātu pilnvērtīgi funkcionējošu un lemtspējīgu starpinstitucionālu sadarbību.

2.

Pašvaldībām

Organizēt regulāras starpinstitucionālas formālās un neformālās tikšanās (t.sk. institūciju vizītes, ēnošanu), kuru laikā darbiniekiem ir iespēja iepazīties tuvāk un uzzināt par katras institūcijas funkcijām, darbību un pieejamiem resursiem.

3.

Pašvaldībām

Labas starpinstitucionālās sadarbības nodrošināšanai iecelt pieredzējušus vadītājus (koordinātorus), kuri ir ar plašu kontaktu loku, izcilām darba un pārliecināšanas spējām.

4.

Pašvaldībām

Nodrošināt kopīgi izvirzītu mērķi, plānošanu, pienākumu sadali un kontroli starpinstitucionālajam darbam, kas ilgtermiņā dotu iespēju ar pieejamiem resursiem sasniegt augstākus rezultātus un uzlabot vai ieviest jaunus pakalpojumus.

PAŠVALDĪBAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTU JAUNATNES JOMĀ ĪSTENOŠANA

Īss darba grupas dalībnieku raksturojums: jaunatnes lietu speciālisti, jauniešu centra vadītāji, jaunatnes darbinieki un valsts pārvaldes iestādes darbinieks.

Darba grupā apskatītās galvenās tēmas, iztirzātie jautājumi:

- Apkopotās metodes/pieejas/rīki, kā jaunieši var ietekmēt vidi, kur tie dzīvo un mācās/pārstāvēt savas intereses
- Jauniešu nozīme pašvaldībā (kādēļ jaunieši ir svarīgi? Kādēļ par viņiem jā rūpējas? Kādēļ viņi jā iesaista?);
- Jauniešu iegūtās iespējas iesaistoties savu interešu aizstāvībā (kādēļ jauniešiem būtu jā piedalās? Kas motivēs viņus līdzdarboties?)
- Kādi nacionālā līmeņa plānošanas dokumenti jauniešu jomā attiecas uz pašvaldībām? Kā tie ietekmē jauniešu iesaisti?
- Kādi/kāda veida pašvaldību līmeņa plānošanas dokumenti jauniešu jomā ir pieejami/izmantojami pašvaldībās?
- Pašvaldības dokumentu jaunatnes jomā īstenošanas piemēri un metodes Latvijā
- Pašvaldības dokumentu jaunatnes jomā efektīvas īstenošanas pamatelementi (Kādas iezīmes un apstākļi ir jā ņem vērā, kādas institūcijas jā iesaista, kādas funkcijas jā nodrošina, lai ieviestu plānošanas dokumentu jauniešu jomā?)
- REZOLŪCIJA īstenošanai 2014.-2015.gadā: iepazīšana un realizēšanas gaita

Tematiskās darba grupas gaitā dalībnieki kā ļoti būtiskus pašvaldības jaunatnes jomas plānošanas dokumentu ieviešanas procesā ir iezīmējuši sekojošus aspektus:

1. Svarīgs ir cilvēciskais faktors, personība, darba sasaiste ar attiecīgo amatu;
2. Individuāla pieeja katrā pašvaldībā;
3. Starpinstitucionālā sadarbība un to pamatojošs politisks lēmums;
4. Starpnovalu sadarbība;
5. Dokumenta savlaicīga plānošana, izvērtēšana, aktualizēšana.

REKOMENDĀCIJAS

1.
Pašvaldībām
Jābūt skaidrai definīcijas „Jaunatnes lietu speciālists” (JLS) izpratnei un pielietojumam praksē: plānot un koordinēt, bet „Jaunatnes darbinieks”: organizēt un īstenot. Jā ņem vērā, ka ir nepieciešami vairāki jaunatnes darbinieki pašvaldībās, kas varētu būt arī jauniešu līderi: vidusskolēni, studenti u.c. jaunieši, kuri strādātu nepilnu slodzi novados, pagastos, pilsētas mikrorajonos.
2.
Pašvaldībām
Jā ņem vērā, ka jauniešu centra vadītājam nevajadzētu būt pašvaldības jaunatnes lietu speciālistam, jo JLS ir citas funkcijas.
3.
Pašvaldībām
Attīstīt pakalpojumu piedāvājumu - pirkt pakalpojumus no NVO, nav jādara viss pašiem, tādējādi celsies sabiedrības sociālā atbildība un līdzdalība. Sistemātiski uzturēt dialogu ar politikas plānošanas dokumentā noteiktām iesaistītajām pusēm. Veikt dokumentā ietvertu datu apkopojumu katru gadu, ievietojot atskaiti publiskajā informatīvajā telpā.
4.
Pašvaldībām
Jāinformē un jāuzrunā jaunieši, t.i. viņiem jābūt pirmajiem, kuri sniegs priekšlikumus politikas plānošanas dokumentā, izmantojot jauniešiem draudzīgas, neformālas izglītības metodes: „Saldējums ar lielajiem”,

„Cepums ar slavenību”, „Kafija ar politiķiem” u.c. Kā veiksmīgu un sistemātiski aktīvu līdzdalības instrumentu, pašvaldībās ieteicams izveidot Jauniešu domi.

5.

Pašvaldībām

Jāņem vērā, ka jaunatnes politikas plānošanas dokuments ir nepieciešams, lai tas būtu kā pamats investīciju piesaistei no pašvaldības kopējā budžeta, lai sekotu darba ar jauniešiem veiksmīgai izpildei un būtu kā instruments papildus finanšu līdzekļu piesaistei vairākiem partneriem ES fondu apguvei.

Jaunatnes politikas stratēģija ir nepieciešama, lai tā būtu kā pamats investīciju piesaistei no pašvaldības kopējā budžeta, lai sekotu darba ar jauniešiem veiksmīgai izpildei un būtu kā instruments papildus finanšu līdzekļu piesaistei vairākiem partneriem EU fondu apguvei.

6.

Pašvaldībām

Jāparedz atbalsta finansējums uzņēmumiem jauniešu prakses vietu finansēšanai (nodokļu atvieglojumi, samazināta telpu īre un citi bonusi).

7.

Pašvaldībām

Ar jauniešiem saistītu plānošanas dokumentu īstenošanas procesa organizēšanai un izvērtēšanai ir nepieciešamas regulāru iesaistīto konstitūciju un jauniešu pārstāvju starpinstitutionālo tikšanās veidošana ar konkrēti definētu mērķi, lai tā būtu kā tradīcija vienu reizi 8-9 mēnešos, veicot kopīgu situācijas analīzi, mērķgrupu raksturojumu utt.

8.

Pašvaldībām

Iesaistīt darbā ar jauniešiem strādājošos/visu sabiedrību stratēģijas/rīcības dokumenta kopīgā plānošanā.

9.

Pašvaldībām

Pašvaldībām jāatbalsta ciešāku novadu jauniešu centru tīklojumu, pēc nepieciešamības nodrošinot jauniešiem transportu uz pasākumu vietām. Attālinātājās teritorijās nodrošināt mobilā jauniešu centra darbību.

10.

Pašvaldībām

Neformalizēt un necentralizēt vienu informatīvu avotu – jāsniedz informāciju jauniešiem visur un dažādi.

11.

Pašvaldībām

Jāīsteno apmācību programmas ne tikai par jauniešu tiesībām, bet arī par jauniešu pienākumiem. Jaunatnes darbā iesaistītiem ir jāveido jauniešos izpratne par tiesību un pienākumu sabalansētību.

12.

Pašvaldībām

Jāievieš formālās un neformālās izglītības sintēze skolu dzīvē.

13.

Pašvaldībām

Pieredzējušo Jaunatnes lietu speciālistu intelektuālo vērtību bibliotēkas izveide, lai nodrošinātu jauniešiem metodisku palīdzību, jaunatnes lietu speciālistu/darbinieku mentorēšanu.

14.

Pašvaldībām

Visām darbā ar jaunatni iesaistītajām pusēm, deputātiem un pašiem jauniešiem

Jāpiekopj draudzīgs līdzdalības mehānisms = Draudzēties-ticēt-gribēt-nepadoties. Savstarpēji sadarboties ciešāk, organizējot, piem.: simulācijas spēles: jauniešis – pilsētas/novada domes deputāts, deputāts – jauniešu domes deputāts u.c.

POLITIKAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTU IEVIEŠANAS MEHĀNISMS

“Politikas plānošanas dokumentu ieviešanas modeļu izvērtējums”

Darba grupa identificēja modeļus, kā Latvijas pašvaldībās tiek ieviesti jaunatnes politikas plānošanas dokumenti un sniedza izvērtējumu par šo modeļu pozitīvajiem un negatīvajiem aspektiem. Darba grupa vienojās, ka nav iespējams izstrādāt vienotu modeli, jo situācija pašvaldībās ir atšķirīga, un katrai pašvaldībai ir jāatrod tai piemērotākais modelis, ņemot vērā faktoros, kas katrā gadījumā ir būtiski.

Modelis	Stiprās puses	Vājās puses, draudi	Iespējas
Jaunatnes lietu konsultatīvā komisija/padome	Pārstāvētas dažādas jomas Lielāka ietekme, jo dalībniekiem ir vara vai autoritāte Pieredzējuši cilvēki, kam ir zināšanas par jomu Jaunieši var izmantot, lai konsultētos	Dalībnieki var nebūt ieinteresēti, piedalīties formāli Var būt grūtības sadarbīties, tai skaitā personāliju dēļ Dalībniekiem var būt citas prioritātes Var būt grūti salāgot laikus, lai tiktu vairums komisijas biedru Dalībnieki var nesaprast jomu	Dalīšanās resursos Dažādas pieejas “Blats” Kopīgi projekti un sadarbība
Pašvaldību nodaļas (attīstības nodaļa, izglītības nodaļa/pārvalde)	Plašāks konteksts Dažādi darbinieki Lielāka autoritāte, pilnvaras Augstāk pašvaldības hierarhijā Deleģēšanas tiesības Budžets	Izpratnes trūkums par jaunatnes jomu Jaunieši nav prioritāte Darbinieku maiņa Vadības intereses un uzskati var neatbilst jauniešu vajadzībām Risks, ka jaunatnes jomu “mētā” starp institūcijām	Līdzvērtīga uzdevumu sadale Vienlīdzīga finanšu sadale
Jaunatnes lietu speciālists	Labi pārzina, izprot jomu Skaidrs, kurš ir atbildīgs Nerodas konfliktsituācijas Citiem skaidrs, pie kā vērsties Uzticības persona jauniešiem Ātra lēmumu pieņemšana	Neredz un nepārredz citas jomas Liela atbildība, liels darba apjoms, potenciāla izdegšana Termiņu neievērošana Var būt neharizmātiska personība Var būt negatīva deputātu attieksme	Lielākas iespējas apgūt Eiropas fondu, izmantot dažādas iespējas apmācībām, sadarbībai Laba informācijas aprīte Iespēja izveidot savu darba grupu
Jauniešu centrs/bērnu un jauniešu centrs/ jaunatnes darbinieks	“Mugura”, institucionālais atbalsts Tiešs kontakts ar dažādiem bērniem un jauniešiem Infrastruktūra (ēka, inventārs, resursi) Pašvaldības līdzekļi interešu izglītībai Pēctecība (bērni sāk ar pulciņiem, pāriet uz neformālās izglītības aktivitātēm) Auditorijas piesaiste	Lielāka birokrātija, atskaitīšanās Atkarība Kadru mainība Skola kā prioritāte Slikta reputācija Nespēja pildīt pienākumus	Var pieņemt darbā foršus cilvēkus Brīvprātīgais darbs kā resurss Eiropas Brīvprātīgā darba projekti kā atbalsts

Modelis	Stiprās puses	Vājās puses, draudi	Iespējas
Deleģējums NVO	Mazāka birokrātija Neatkarība Jauniešiem saistošāk Vieglāk piesaistīt resursus (projekti, brīvprātīgie) Sadarbības iespējas (cilvēki ir atvērtāki komunikācijai ar NVO, kontakti) Neformālāka pieeja aktivitāšu plānošanai un īstenošanai Ātrāka lēmumu pieņemšana un īstenošana	Pašvaldība var neskaidri definēt uzdevumu biedrībai un nesaprast, ko prasīt no biedrības Atšķirīgas līguma interpretācijas Var lauzt līgumu Pašvaldība var nepiešķirt līdzfinansējumu projektu īstenošanai Atšķirīgs skatījums uz jaunatnes lietām	Pašvaldība var lauzt līgumu, ja NVO nepilda saistības un neizpilda uzdevumu Papildus projektu piesaiste Plašāki sakari

REKOMENDĀCIJAS

1.
Pašvaldībām
Izstrādāt jaunatnes politikas attīstības plānošanas dokumentu vai integrēt sadaļu par darbu ar jaunatni pašvaldības attīstības programmā.
2.
Pašvaldībām
Jaunatnes politikas attīstības plānošanas dokumentu **izstrādē un ieviešanā** iesaistīt kompetentus dažādu jomu pārstāvjus, jauniešus un jaunatnes organizācijas, un mērķtiecīgi veicināt viņu savstarpējo sadarbību.
3.
Jaunatnes lietu speciālistiem
Izstrādāt vai izmantot esošu metodiku jaunatnes politikas attīstības plānošanas dokumentu īstenošanai, deleģēt uzdevumus to īstenošanai citiem pašvaldības darbiniekiem un jaunatnes lietu speciālistam būt kā novērotājam un konsultantam.
4.
Pašvaldībām un valstij
Neaizvērt durvis jauniešu sapņiem un cerībām, īstenojot politiku, kas ļauj jauniešiem pilnveidoties un īstenojot savus mērķus.

JAUNIEŠU LĪDZDALĪBA LĒMUMU PIENĒMŠANĀ PAŠVALDĪBĀS

Darba grupā piedalījās gan jaunieši, gan jaunatnes lietu speciālisti un jaunatnes darbinieki, kā arī daži speciālisti, kas pastarpināti saistīti ar jaunatnes jomu – sporta un projektu plānošanas speciālisti.

Darba grupā apskatītās galvenās tēmas, iztirzātie jautājumi

Darba grupa apskatīja un analizēja jautājumus, kas saistīti ar “Jauniešu līdzdalību lēmumu pieņemšanā pašvaldībās”, t.sk.:

- analizēja stiprās un vājās puses jauniešu līdzdalībai,
- pētīja līdzšinējo pieredzi un labos piemērus,
- domāja argumentus, kāpēc jauniešus vajadzētu un nevajadzētu iesaistīt.
- ģenerēja idejas dažādām aktivitātēm un pasākumiem, kurus organizējot varētu veicināt jauniešu līdzdalību.

Apskatot situāciju un pieredzes, grupa ģenerēja idejas, kuras varētu veicināt jauniešu līdzdalību, piemēram, sporta spēles ar jauniešiem un politiķiem, jauniešu projektu nedēļas pašvaldībā, deputātu vadītas mācību stundas skolās, spēle, kas līdzīga “Es mīlu Tevi Latvija” vietējā līmenī ar jauniešu un politiķu piedalīšanos, domes izbraukumu sēdes skolās u.c. idejas.

Kā galvenās idejas tika izvirzītas:

- Nepieciešams organizēt regulārus pasākumus – formālus un neformālus, kuros tiktos jaunieši ar lēmumu pieņēmējiem un ieviesējiem;
- Jaunieši jāiesaista pašvaldības dokumentu plānošanā;
- Jauniešiem jānododas pieredzes apmaiņā pie citu pašvaldību jauniešiem;
- Pašvaldībās – jaunatnes darbiniekiem un jaunatnes lietu speciālistiem ir jādomā par savu jauniešu – viedokļu līderu “audzināšanu”;
- Jauniešu vadītas nodarbības politiķiem un lēmumu ieviesējiem par jauniešiem aktuāliem jautājumiem.
- Biedrību vadītas stundas skolās.

Grupa izvirzīja trīs rekomendācijas.

REKOMENDĀCIJAS

1.

Pašvaldību darbiniekiem

Pašvaldībās ieviest jauniešu projektu nedēļu. Šīs nedēļas ietvaros jauniešiem (skolu ZPD vietā), sadarbojoties ar konkrētu pašvaldības speciālistu, ir iespēja izstrādāt projektu saistībā ar pašvaldības darbu (tēma/nozare atkarīga no jaunieša interesēm), tādējādi apjaušot kā strādā pašvaldība.

2.

Pašvaldības deputātiem

Pašvaldības budžetā izveidot sadaļu un tajā atvēlēt noteiktu summu, kas būtu paredzēta neplānotiem jauniešu pasākumiem, lai reizēs, kad saplānotā budžeta gada ietvaros jaunieši pēkšņi nāk ar savu iniciatīvu un ideju, būtu iespējams to atbalstīt.

3.

Jauniešiem un jaunatnes organizācijām

Vairāk organizēt dažādus pasākumus – neformālās aktivitātes (konkursi, ideju apmaiņas vakari, sporta spēles u.tml.), kuros tiktu iesaistīti pašvaldības deputāti un darbinieki, lai veidotos neformālākas saites starp jauniešiem un lēmumu pieņēmējiem. Doties pieredzes apmaiņas braucienos pie citu pašvaldību jauniešiem.

JAUNATNES LIETU SPECIĀLISTA UN JAUNATNE DARBINIEKA LOMA EFEKTĪVA JAUNATNES DARBA ORGANIZĒŠANĀ PAŠVALDĪBĀ

Darba grupā piedalījās jaunatnes lietu speciālisti un jaunatnes darbinieki, kā arī daži jaunieši, nevalstisko organizāciju pārstāvji un viens projektu vadītājs.

ESOŠĀ SITUĀCIJA

- Nav izpratnes par jaunatnes lietu speciālistu (JLS) un jaunatnes darbinieku (JD) lomu, darba pienākumiem pašvaldībās. Nav samaksas sistēma – JD nav pašvaldības algu sistēmā. Katra pašvaldība savu darbinieku pielīdzina kaut kam. (Apkopojums darba grupā - JLS un JD noslodze no 0,2 – 1 likmei, samaksa par vienu likmi no 370 eiro – 900 eiro mēnesī.)
- Mērķgrupa viena – statuss, atalgojums, atvaļinājums, darba stundu skaitīšana - dažāda.
- Jaunatnes darbinieku un jaunatnes lietu speciālistu mainība (apkopojums darba grupā – vidējais pieredzes ilgums – 4 mēneši)
- Pašvaldībās ir neveselīga konkurence, sadarbības problēmas, JD, JLS reizēm tiek uztverts kā konkurents, ne sadarbības partneris.
- Nav jaunatnes darba sistēma, jo vienam cilvēkam ir visi darba pienākumi, pats plāno, pats koordinē, pats realizē. Pārāk liels darba apjoms – visu aptverot nav iespējams kvalitatīvi iedziļināties konkrētā jomā.
- Pieredzes un pieredzes apmaiņas trūkums – tā kā pašvaldībā vai Jauniešu centrā 1 darbinieks – uzsākot darbu nav ar ko konsultēties. Vienmēr sajūta, ka katram darbiniekam viss jāizdomā un jāsāk no jauna.

IZVIRZĪTĀS GALVENĀS PROBLĒMAS, RISINĀMIE JAUTĀJUMI

- Jaunatnes lietu speciālista darba pienākumi, darba vieta, slodze, vieta pašvaldības sistēmā.
- Jaunatnes darbinieka pienākumi, darba vieta, slodze, skaits Jauniešu centrā/ pašvaldībā.
- Jaunatnes darba – Jaunatnes lietu speciālista un Jaunatnes darbinieka atpazīstamība.
- Jaunatnes darba sistēmas sakārtošana - vienota jaunatnes darba sistēma valstī.
- Jaunatnes lietu speciālists un jaunatnes darbinieks kā jauniešu motivators.
- Jaunatnes darbinieku pieredzes pārņemšana, dalīšanās, pēctecība.

ĪETEIKUMI UN REKOMENDĀCIJAS

Jaunatnes darba sistēmas sakārtošana - vienota jaunatnes darba sistēma valstī

1.

Izglītības un zinātnes ministrijai

Izstrādāt konkrētāku JLS pienākumu formulējumu, lai pašvaldība nevarētu savienot JLS pienākumus ar JD pienākumiem.

2.

Izglītības un zinātnes ministrijai

Sniegt skaidrojumu pašvaldībām, ka Jaunatnes lietu speciālists nestrādā Jauniešu centrā.

3.

Izglītības un zinātnes ministrijai

Jaunatnes darbinieka algas likmi pielīdzināt pedagoga likmei, iekļaujot jaunatnes darbinieku savā pedagoga atalgojumu sistēmā.

4.

Izglītības un zinātnes ministrijai

Sakārtot jaunatnes darba izglītības sistēmu, kvalifikāciju – saskaņot to ar darba apmaksu.

5.
Izglītības un zinātnes ministrijai
LPS Jaunatnes lietu atbalsta tīkla koordinējošajai darba grupai
Izstrādāt atsevišķas jaunatnes politikas sistēmas, balstoties uz pilsētu/novadu/pašvaldību lielumu.

6.
Izglītības un zinātnes ministrijai
Jaunatnes lietas izvirzīt kā vienu no prioritātēm un noteikt kā pašvaldības pamatfunkciju.

7.
IZM un VARAM
Plānošanas reģioniem
Izstrādāt sistēmu, kur katrā plānošanas reģionā ir valsts apmaksāts reģionālais JLS, kas ir spējīgs koordinēt reģionālo informāciju no jaunatnes politikas īstenotājiem un ar IZM atbalstu iesniegt ieteikumus pašvaldībām. Plānošanas reģioniem realizēt sistēmu.

8.
IZM vai Latvijas Pašvaldību savienībai (LPS)
Sadalīt/norādīt uz jauniešu skaitu jaunatnes politikas īstenotāju lomu/skaitu – tam noteikt arī finansējumu. Izskatīt iespēju daļu no finansējuma paredzēt kā interešu izglītību uz skolēnu skaitu, šajā gadījumā to paredzot uz jauniešu skaitu.

Jaunatnes darbinieku pieredzes pārņemšana, dalīšanās, pēctecība.

9.
Izglītības un zinātnes ministrijai
Ministrijas mājas lapā jaunatnes sadaļā veidot reģistrācijas sistēmu, kur visi JLS un JD reģistrējas, norādot savas prasmes, iemaņas, pieredzi. Informācijas datu bāze varētu kalpot kā atbalsta banka, lai „jaunie” darbinieki var atrast sev atbalsta personu – krustvecāku tuvāk savai dzīves vietai. Tā varētu būt arī resursu banka, lai jebkurš varētu atrast iespējamo kādas aktivitātes vai radošo darbnīcu vadītāju, doties pieredzes apmaiņā, ja interesē konkrētā tēma un tml.

10.
Plānošanas reģioniem
Organizēt supervīzijas JLS un JD.

11.
Plānošanas reģioniem
Organizēt pieredzes apmaiņas braucienus.

12.
Plānošanas reģioniem
Organizēt nevalstisko organizāciju un Jauniešu centru „tirgu” reģionos.

13.
Jaunatnes lietu speciālistam katrā plānošanas reģionā
Būt jaunatnes darba profesionālim, apzināt un zināt sava reģiona situāciju, atbalstīt pašvaldības, kurās jaunatnes darbs vēl tikai veidojas, atbalstīt jaunos JLS un JD, veidot reģionālos pasākumus, konsultēt pašvaldības u.c.

Jaunatnes darba – Jaunatnes lietu speciālista un Jaunatnes darbinieka atpazīstamība

14.
Pašvaldībām
Nodrošināt Pašvaldībā Jaunatnes darbinieku - informācijas speciālistu, kurš apkopo un izplata jauniešiem noderīgu informāciju, kā arī veido informāciju par jauniešu aktivitātēm.

15.

JLS vai JD

Pašvaldībām

Jaunatnes lietu speciālistam vai jaunatnes darbiniekam pašvaldībā jāatrod deputāts, kuram vairāk rūp jaunieši un jāuzrunā viņš kā jaunatnes darba krustvecāku. Tas varētu būt arī deputāts, kurš vada Jaunatnes lietu konsultatīvo padomi, lai mazinātu situācijas, kad deputāti nav bijuši jauniešu centrā un nesaņemot, kas tur notiek. Izglītības un zinātnes ministrijai vai Latvijas Pašvaldību savienībai jāaicina organizēt vienu sēdi jauniešu centrā, piemēram, maijā, kad jaunieši pastāsta un parāda, kas izdarīts pēdēja gada laikā un ko dara ikdienā.

16.

Pašvaldībām, JLS un JD

Dalīties ar plašāko sabiedrību, ko dara JLS un JD, lai kopumā Latvijā veidotos lielāks priekšstats par jaunatnes darbu.

17.

Pašvaldībām, JLS un JD

Organizēt Domes izbraukuma sēdes jaunatnes centrā.

18.

Jauniešu centriem

Aicināt deputātus, pašvaldības darbiniekus uz jauniešu centriem, lai iepazīstas ar ikdienas darbu.

19.

Visiem jaunatnes darbā iesaistītajiem

Reģionālajos un Latvijas forumos novada/pilsētas JLS dalību apstiprināt tikai tad, ja ar viņu kopā pietiek arī kāds domes deputāts.

20.

Izglītības un zinātnes ministrijai

Oficiāli izsludināt jaunatnes darba mēnesi, kurā katrs deputāts tiek aicināts aiziet uz jauniešu centru, tikties ar jaunatnes darbiniekiem.

Jaunatnes lietu speciālists un jaunatnes darbinieks kā jauniešu motivators

21.

Pašvaldībām

Nodrošināt līdzfinansējumu no pašvaldības JLS un JD algai, pasākumiem, apmācībām.

22.

Pašvaldībām

Nodefinēt precīzus darba pienākumus un samērīgu darba apjomu JLS un JD.

23.

Pašvaldībām

Attīstīt sadarbību, atbalstu, sapratni ar citām pašvaldībām un jaunatnes darbā iesaistītām struktūrām.

24.

Pašvaldībām

Nodrošināt vietu jaunatnes darbam.

25.

Izglītības un zinātnes ministrijai

Veidot ilgtspējīgu jaunatnes politiku un pildīt solījumus.

26.

Izglītības un zinātnes ministrijai

Paredzēt līdzfinansējumu JLS un JD apmācībām.

UZ PIERĀDĪJUMIEM BALSTĪTS DARBS AR JAUNATNI PAŠVALDĪBĀ

Darba grupas dalībnieki:

- Jaunatnes lietu speciālisti (2 personas)
- Jauniešu domes pārstāvis (1 persona)
- Jauniešu organizācijas aktīvs dalībnieks (jaunietis) - (2 personas)
- Bērnu un jauniešu centra metodīķis (1 persona)
- Eksperts darbā ar jauniešiem, apmācību vadītājs (1 persona)
- Brīvprātīgais no nevalstiskās organizācijas (1 persona)
- Jaunatnes starptautisko programmu aģentūra (1 persona)

Darba grupā apskatītās galvenās tēmas un iztīrītie jautājumi:

- Uz ko tiek balstīts darbs ar jaunatni?
- Kāda ir institucionālā sadarbība pašvaldībā, ja darbs ar jaunatni ir/nav balstīts uz pierādījumiem?
- Kādi ir riski, ja darbs ar jaunatni ir/nav balstīts uz pierādījumiem?

SITUĀCIJAS ANALĪZE

Rādītājs	Darbs ar jaunatni pašvaldībā IR balstīts uz pierādījumiem	Darbs ar jaunatni pašvaldībā NAV balstīts uz pierādījumiem
Vispārīgi secinājumi darbībai	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivitātes, darbības organizējot, jā-rēķinās ar jauniešu nepastāvību • Bieži darbības balstās uz novecojušiem pētījumiem • Aktivitātēm šaura mērķgrupa - fokusgrupa (tikai konkrēti jaunieši, jauniešu grupas) • Ir zināma pieredze, uz kā tiek balstīta darbība • Ir pieejami pētījumi, situācijas analīze • Ir pamatojumi, ko var izmantot gan publicitātē, gan projektu plānošanā, izstrādē • Ir atbilstošu aktivitāšu piedāvājums mērķauditorijai • Ir pierādāms pamatojums nepieciešamajam finansējumam • Darbības ilgtermiņā 	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivitātes var tikt veidotas uz spontānu jauniešu iniciatīvu • Dažreiz organizētās aktivitātes balstās uz jaunatnes darbinieka (eksperta) pieņēmumiem par jauniešu aktualitātēm • Resursi tiek plānoti tradīciju pasākumiem, ierastām aktivitātēm • Plānotās aktivitātes nav pamatotas uz reālo situāciju – apmeklējums vājš, un nav saprotami tam iemesli • Nepieciešams finansējums (pamatojums) katrai aktivitātei atsevišķi, • Darbības īstermiņā
Starpinstitucionālā sadarbība	<ul style="list-style-type: none"> • Ir pamatojums konkrētai kopdarbībai, kopīgu plānu sasniegšanai • Ciešāka, efektīvāka sadarbība gan plānošanā, gan realizēšanas laikā • Arī sadarbības laikā tiek iegūti jau jauni pierādījumi • Resursu optimizēšana 	<ul style="list-style-type: none"> • Katra puse realizē aktivitātes atsevišķi • Mērķa grupas nav integrētas iesaistes procesos • Trūkst pamatojumu sadarbības nepieciešamai kā vērtībai
Riski ilgtermiņā	<ul style="list-style-type: none"> • Stagnācija un rutīna • Neīstenotas potenciālas, radošas idejas, kam it kā trūkst pamatojuma • Darbību balstīšana uz veciem pierādījumiem 	<ul style="list-style-type: none"> • Darbības nav pakārtotas stratēģiju vīzijām un mērķiem, kas arī nenes papildījumu • Trūkst kopīga redzējuma iesaistītajām pusēm • Sadrumstalotība – iesaistītās pušes virzās katra uz savu mērķi • Nav finansējuma ilgtermiņa projektiem/mērķiem

PIERĀDĪJUMU VEIDI, kas tiek pielietoti:

- Anketu apkopojumi
- Publikācijas
- Eksperta viedoklis
- Apkopota pieredze (pasākumu kopums, labā prakse)
- Vietēja/nacionāla/globāla mēroga pētījumi
- Statistika
- Interesu un iniciatīvu grupu viedokļi
- Pasākumu, projektu izvērtējumi

REKOMENDĀCIJAS

1. 2013.gada Nacionālā jaunatnes politikas foruma rekomendāciju korekciju priekšlikumi:

- 1.1. (nr.13) **Izglītības un zinātnes ministrijai** veikt pētījumu par neaktīvo jauniešu informācijas patērēšanas paradumiem un izstrādāt un īstenot komunikācijas plānu neaktīvo jauniešu uzrunāšanai

KOREKCIJA:

-“neaktīvo” mainīt pret “nesasniedzamo” un izteikt to sekojošā redakcijā:

Izglītības un zinātnes ministrijai veikt pētījumu par nerasniedzamo jauniešu informācijas patērēšanas paradumiem un izstrādāt un īstenot komunikācijas plānu nerasniedzamo jauniešu uzrunāšanai.

- 1.2. (nr.50) **Pašvaldībām** nodrošināt regulāru novada jauniešu viedokļa izzināšanu aktuālos pašvaldībai jautājumos (ātrās aptaujas), bet ne retāk kā 4 x gadā

KOREKCIJA:

- svītrot - “ātrās aptaujas”
- svītrot - “ne retāk kā 4 x gadā”
- papildināt “un veikt pētījumus* ne retāk kā 1 x 2 gados”
- izteikt rekomendāciju sekojošā redakcijā:

Pašvaldībām nodrošināt regulāru novada jauniešu viedokļa izzināšanu aktuālos pašvaldībai jautājumos un veikt pētījumus ne retāk kā 1x 2 gados.

2. Darba grupas rekomendācijas

2.1.

Izglītības un zinātnes ministrijai

Piedāvāt metodiku un finansējumu pašvaldībām finansējumu pētījumu veikšanai.

2.2.

Izglītības un zinātnes ministrijai

Sadarboties pētījumu izstrādē ar Latvijas Pašvaldību savienību un veikt pētījumus/monitoringu kopā.

2.3.

Pašvaldībām

Regulāri atjaunot un publicēt statistikas datus par dažādām sociālajām grupām (tajā skaitā arī par jauniešiem kā atsevišķu grupu). Publicēt datus ne retāk kā 1 x gadā, izmantojot jauniešiem saprotamu formātu.

2.4.

Jauniešu domēm

Veikt aptaujas jauniešu vidū pēc nepieciešamības.

2.5.

Jauniešu domēm

Līdzdarboties pētījumu izstrādē, veikšanā un izvērtēšanā.

2.6.

Jaunatnes darbiniekiem

Publicēt veikto pētījumu datus jauniešiem pieejamajos informācijas resursos, sociālajos tīklos.

2.7.

Jaunatnes darbiniekiem un jauniešu organizāciju līderiem

Informēt pašvaldību par Nacionālā foruma rezultātiem, aktualitātēm.

2.8.

Jaunatnes darbiniekiem, organizācijām, jaunatnes lietu speciālistiem

Pedalīties pētījumu veikšanā un iniciēt jaunu pētījumu veikšanu.

2.9.

Jaunatnes darbiniekiem, jaunatnes lietu speciālistiem

Izstrādājot pasākumu plānus, balstīties uz jaunatnes jomā pieejamajiem pierādījumiem.

2.10.

Pašvaldībām

Pirms lēmuma pieņemšanas novērtēt pieejamos pierādījumus.

2.11.

Pašvaldībām, jaunatnes lietu speciālistiem

Veikt regulāru monitoringu jaunatnes darba jomā (ne retāk kā reizi 2 gados) .

2.12.

Jaunatnes lietu speciālistiem

Izzināt organizāciju vēlmi un iespējas sadarboties kopīgu pētījumu veikšanai.

---

*2013.gada Nacionālais forums "Ievirzi Latviju!

*Pētījums – ietver konkrētu kritisko respondentu skaitu, fokusgrupas, ekspertu intervijas u.c.